

Sygn. akt I ACa 31/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 lutego 2021 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Sławomir Jamróg (spr.)
Sędziowie:	SSA Paweł Rygiel SSO (del.) Izabella Dyka
Protokolant:	st. sekretarz sądowy Krzysztof Malinowski

po rozpoznaniu w dniu 4 lutego 2021 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa I. N. (1)

przeciwko (...) spółce jawnej w N. i Gminie(...)

przy interwencji ubocznej (...) S.A.

w W.

o zapłatę

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Okręgowego w Kielcach

z dnia 10 lipca 2018 r. sygn. akt I C 3321/15

1. oddala apelację;

2. nie obciąża powódki kosztami postępowania apelacyjnego i kosztami sądowymi.

SSA Paweł Rygiel SSA Sławomir Jamróg SSO (del.) Izabella Dyka

Sygn. akt I ACa 31/19

UZASADNIENIE

Powódka I. N. (1) po sprecyzowaniu żądania wniosła o zasądzenie od pozwanych - (...) sp. j. z siedzibą w N. oraz Gminy(...)- na swoją rzecz kwoty 154 341 zł, wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia wniesienia powództwa do dnia zapłaty, tytułem odszkodowania a także o zasądzenie od pozwanych na rzecz powódki kosztów procesu według norm przepisanych.

W uzasadnieniu żądania powołała się na zniszczenia powstałe w budynku powódki usytuowanym na działce nr (...) położonej w(...), w wyniku nieprawidłowo przeprowadzonych przez (...) (...) sp. j. z siedzibą w N. robót kanalizacyjnych. Na początkowym etapie wskazywała, że na dochodzoną wówczas kwotę 150.000zł składa się wartość napraw koniecznych do zlikwidowania szkód powstałych w przedmiotowej nieruchomości. W toku sporu odwołując się konieczności wyburzenia budynku i do wyniku szacunkowej wyceny budynku sporządzonej przez inż. M. C. (k145) podała, że ostatecznie dochodzona kwota 154 341 zł stanowi wartość przedmiotowej nieruchomości powódki w dacie 2015 roku bez przynależnej do niej działki i bez uwzględnienia zniszczeń powstałych w budynku (k.141).

Interwient uboczny przystępujący do sprawy po stronie (...) (...) sp. j. z siedzibą w N. tj. (...) S.A. w W. również wniosło o oddalenie powództwa.

Wyrokiem z dnia 10 lipca 2018r. sygn. akt I C 3321/15 Sąd Okręgowy w Kielcach zasądził od E. C. i P. sp. j. w N. na rzecz I. N. (1) kwotę 1 279,20 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 6 czerwca 2016 r. do dnia zapłaty (pkt I) oddalił powództwo w stosunku do (...)sp. j. w N. w pozostałym zakresie (pkt II), oddalił w całości powództwo w stosunku do Gminy (...) (pkt III); oraz zasądził od powódki tytułem kosztów procesu na rzecz (...) sp. j. w N. i Gminy (...) odpowiednio kwoty 3.617 zł i 3.600 zł. Wyrok ten następnie został uzupełniony postanowieniem z dnia 6 listopada 2018r. poprzez dodanie w punkcie IV podpunktu, którym zasądzono na rzecz (...) S.A. w W. kwotę 3 617 zł.

Podstawę tego rozstrzygnięcia stanowiły następujące ustalenia.

I. N. (1) jest właścicielką zabudowanej nieruchomości rolnej położonej w województwie (...), powiecie (...), gminie (...) miejscowości G., o łącznej pow. 2,5600 hektara, obejmującej m.in. niezabudowaną nieruchomość rolną o powierzchni 1,2100 ha oraz nr ewidencyjnym (...) (objętą uprzednio oddzielną księgą wieczystą nr (...); nabytą od Z. P. w drodze umowy zamiany, zawartej w formie aktu notarialnego z 14.08.2014 r. Rep. (...) przed notariuszem A. K.), dla której Sąd Rejonowy w B.IV Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi Księgę wieczystą o nr (...).

Znajdujący się na tej nieruchomości budynek powódki w G. nr (...) jest parterowy, częściowo podpiwniczony, z poddaszem nieużytkowym. Został on wykonany w technologii tradycyjnej z betonowymi fundamentami, ścianami zewnętrznymi trójwarstwowymi (od zewnątrz cegła pełna czerwona, a od wewnątrz pustak), ze stropem nad częścią piwniczną żelbetowym, strop nad parterem - drewniany, konstrukcja więźby dachowej - drewniana. Zarówno od strony frontowej, jak i tyłu budynku nie zostały zamontowane rynny i rury spustowe. Poszycie dachu wykonane zostało na starej, istniejącej konstrukcji drewnianej, brak jest również izolacji paroprzepuszczalnej. Z zewnątrz, ściany budynku mieszkalnego nie zostały otynkowane, ściany zewnętrzne części dobudowanej (ganku), wykonane zostały z pustaków żużlo-betonowych, a ściana fundamentowa z bloczków betonowych. Ganek przylega bezpośrednio do budynku mieszkalnego, a na całej wysokości ściany z pustaka jak również z bloczków betonowych brak jest widocznych wiązań murowych, co dotyczy całości dobudówki (ganka). Całość nakryta jest jednym dachem. Ściany nadziemne odcięte są od ścian fundamentowych podwójną warstwą izolacji poziomej wykonanej z papy na lepiku. Ściany zewnętrzne z cegły budynku mieszkalnego stężone są ściągami przelotowymi na wysokości nadproży okiennych. Konstrukcja dachu połączona jest z konstrukcją stropu nad parterem i całość oparta jest na ścianach nośnych z pustaka. Ściany fundamentowe monolityczne wykonane zostały najprawdopodobniej z kamienia na zaprawie cementowo wapiennej, a od zewnątrz pokryte tynkiem wapiennym z widocznymi drobnymi rysami.

W/w budynek zlokalizowany jest na obszarze o dość wysokim poziomie wody gruntowej, ze spadkiem terenu przyległego od drogi asfaltowej w kierunku północnym, tj. w kierunku rowu odwadniającego, zlokalizowanego kilkadziesiąt metrów za analizowanym obiektem, biegnącym równolegle do drogi asfaltowej. Przedmiotowy budynek posadowiony jest poniżej poziomu drogi asfaltowej, a rzędna posadzki (klepiska) w piwnicy jest zbliżona do rzędnej dna przydrożnego rowu odwadniającego. Przy każdych, długotrwałych opadach atmosferycznych w piwnicy budynku mieszkalnego będzie znajdowała się woda zgodnie z zasadą naczyń połączonych.

Już przed rozpoczęciem na nieruchomości powódki robót związanych z budową kanalizacji, istniały już uszkodzenia: znaczny ubytek w tynku na ścianie szczytowej wschodniej, rysa na ścianie fundamentowej, odspojenie ganku od

budynku mieszkalnego z widoczną rysą wzdłużną pomiędzy ścianą z cegły i ścianą z pustaka. Nadto, na nieruchomości powódki znajdowało się ogrodzenie z siatki rozpiętej na stalowych słupkach z szyn kolejowych oraz podmurówce i fundamencie betonowym. Podmurówka ogrodzenia wykonana była w sposób wadliwy, gdyż nie została zdylatowana na krótsze odcinki, mogące swobodnie pracować. Efektem braku dylatacji było niekontrolowane pęknięcie elementu, znajdujące się na betonowej podmurówce.

Dnia 08 września 2012 roku w N., doszło do zawarcia umowy pomiędzy I. N. (1) występującą jako dysponent gruntu, a Gminą (...), działającą w charakterze inwestora. Na łamach w/w umowy, powódka oświadczyła, że ma prawo do dysponowania nieruchomością zlokalizowaną w G., Gmina (...), oznaczoną m.in. nr ewid. (...) oraz wyraziła zgodę: na wejście na jej teren celem wybudowania infrastruktury podziemnej oraz niezbędnych elementów stanowiących urządzenia kanalizacyjne (sieć kanalizacyjna), a także na wykonanie robót sprzętem mechanicznym (§ 1). I. N. (1) oświadczyła również, iż zapoznała się z dokumentacją techniczną zadania inwestycyjnego pn. „Budowa kanalizacji sanitarnej grawitacyjno-ciśnieniowej w miejscowościach G., P., B. gmina (...) wraz z przyłączami, pompowniami i ich zasilaniem elektrycznym oraz rozbudową oczyszczalni ścieków” (§ 2), a z uwagi na podniesienie wartości przedmiotowej działki, tj. stworzenie możliwości przyłączenia się do sieci kanalizacyjnej nie będzie żądała odszkodowania oraz rościła sobie innych praw z tytułu lokalizacji urządzenia kanalizacyjnych na terenie jego nieruchomości (§ 4). Gmina(...) zobowiązała się, iż wykona roboty związane z zadaniem opisanym w §1 oraz uporządkowaniem i przywróceniem poprzedniego stanu nieruchomości powódki do stanu pierwotnego (wyjściowego) (§ 3).

W dniu 4 grudnia 2013 r. w N., pozwana Gmina (...) (jako zamawiający) zawarła z pozwanym (...) (...) Sp. J. w N. (jako wykonawcą), umowę nr (...), na podstawie której, w wyniku udzielonego zamówienia publicznego w trybie przetargu nieograniczonego, zamawiający zlecił, a wykonawca przyjął do wykonania „Budowę kanalizacji sanitarnej ciśnieniowo-grawitacyjnej wraz z przyłączami do budynków, budowę przepompowni wraz z zasilaniem energetycznym oraz rozbudowę i przebudowę oczyszczalni ścieków wraz infrastrukturą towarzyszącą”. Podług treści umowy, zakres jej przedmiotu określały projekt budowlany, specyfikacja techniczna wykonania i odbioru robót budowlanych, a także zapisy specyfikacji istotnych warunków zamówienia (§ 1), termin zakończenia robót ustalono na do 30 października 2014 r., przy czym, w G., terminy przejściowe do wykonania sieci kanalizacyjnej przyjęto na do 31 sierpnia 2014 r., zaś do wykonania przyłączy - do 30 sierpnia 2014 roku (§ 2). Zgodnie z postanowieniami umowy, wykonawca przyjął na siebie odpowiedzialność za wszelkie szkody i straty, które spowoduje w czasie realizacji przedmiotu umowy wobec zamawiającego i osób trzecich (§ 3 ust. 3) oraz pełną odpowiedzialność wobec zamawiającego za roboty, które wykona przy pomocy podwykonawców (§ 3 ust. 6). Zamawiający oświadczył, że powołał Nadzór Inwestorski - Inspektora Nadzoru J. K. (1) (upr. bud. (...)), działającego w granicach umocowania określonego przepisami ustawy z dnia 7 lipca 1994r. Prawo Budowlane (tekst jednolity Dz. U. Nr 243 z 2010 r., poz. 1613), zaś ustanowionymi przez wykonawcę Kierownikami robót budowlanych zostali P. C., P. R., działający w granicach umocowania określonego przepisami ustawy z dnia 7 lipca 1994r. Prawo Budowlane (tekst jednolity Dz. U. Nr 243 z 2010 r., poz. 1613) (§ 4). Ponadto, strony zgodnie postanowiły, iż od daty protokolarnego przejścia budowy do końcowego odbioru robót, wykonawca ponosi odpowiedzialność na zasadach ogólnych, za wszelkie szkody powstałe na budowie (§ 5 ust. 5), a także, przez cały okres realizacji umowy, zobowiązany jest posiadać polisę ubezpieczeniową budowy i robót z tytułu szkód na kwotę 10000000 zł, które mogą zaistnieć w okresie od rozpoczęcia robót do przekazania przedmiotu umowy zamawiającemu, w związku z określonymi zdarzeniami losowymi - od ryzyk budowlanych oraz od odpowiedzialności cywilnej (odpowiedzialność cywilna za szkody oraz następstwa nieszczęśliwych wypadków dotyczących pracowników i osób trzecich, a powstałych w związku z prowadzonymi robotami) (§ 9 ust. 1). Wykonawca zobowiązany był do wykonania przedmiotu umowy w pełnym zakresie, zgodnie z projektem budowlanym przedmiarem robót, specyfikacją techniczną wykonania i odbioru robót, w oparciu o harmonogram rzeczowo - finansowy robót (§ 10 ust. 2), a dodatkowo, zgodnie zasadami wiedzy technicznej, obowiązującymi przepisami, w szczególności, techniczno-budowlanymi, normami oraz przepisami BHP (§ 14). Po zakończeniu robót, wykonawca zobowiązał się uporządkować teren budowy, przywrócić stan pierwotny dróg, drogę dojazdową na plac budowy i przekazać go zamawiającemu w terminie ustalonym dla odbioru końcowego robót (§ 16).

Aneksem nr (...) zawartym 30 października 2014 roku, zmieniono § 2 ust 1 pkt 2 umowy z 04 grudnia 2013 r., ustalając, iż zakończenie robót nastąpi w terminie do 30 grudnia 2014 r.

W tym samym terminie, przewidziano wykonanie sieci kanalizacyjnej oraz przyłączy w G..

W związku z realizacją umowy o nr (...) z 4 grudnia 2013 r., pozwana (...) (...) sp. j. z siedzibą w N. przystąpił do robót na terenie nieruchomości powódki i wykonała zleczone jej prace.

W lipcu i sierpniu 2014 roku, z uwagi na częste opady deszczu wystąpiły bardzo trudne warunki gruntowo-wodne. Woda gruntowa zalegała na poziomie ok. 1 m od poziomu powierzchni terenu, co przy głębokości posadowienia rurociągów ok. 3-4 metrów znacznie ograniczało tempo prowadzenia robót kanalizacyjnych. Roboty na sześciu odcinkach wymagały odwodnienia wgłębnego przez 24 godziny na dobę. W nocy z 8 na 9 września 2014 roku, doszło do załamania pogody, wystąpiły bardzo ulewne deszcze na odcinkach budowanej kanalizacji, w związku z czym prowadzone prace zostały przerwane. Prace wznowiono 11 września 2014 roku.

W dniu 15 września 2014 roku, do Prokuratury Rejonowej w B. wpłynęło zawiadomienie I. N. (1) dotyczące zalania w dniu 8-go września 2014 roku w G., gm. (...), woj. (...), piwnicy domu mieszkalnego będącego jej własnością, którego powodem było pompowanie wód gruntowych przez firmę wykonującą prace kanalizacyjne. W przedmiotowej sprawie przeprowadzono postępowanie sprawdzające, ustalając, iż w wyniku odprowadzenia nadmiernej ilości wody do rowu melioracyjnego nastąpiło zalanie piwnicy domu mieszkalnego o powierzchni 25 m kwadratowych, o wysokości słupa wody 40 cm, co spowodowało straty w wysokości 1000 zł, wynikające z przywrócenia budynku do stanu pierwotnego oraz osuszenia pomieszczeń. W toku czynności ustalono ponadto, iż na podstawie umowy zawartej pomiędzy Urzędem Gminy w N., a firmą (...) z siedzibą w N. wykonywane są prace związane z budową kanalizacji sanitarnej wraz z infrastrukturą towarzyszącą. Ze względu na specyfikę terenu, wysoki poziom wód gruntowych, warunki atmosferyczne, firma wykonująca prace ziemne zmuszona jest używać urządzeń pompujących wody gruntowe, które odprowadzane są do rowów melioracyjnych z miejsca wykonywania robót. Postanowieniem z 05 października 2014 roku, asp. K. B. (1), po rozpoznaniu zawiadomienia I. N. (1) z 15 września 2014 roku, w sprawie zaistniałego 8 września 2014 roku w G., gm. (...), woj. (...), uszkodzenia budynku mieszkalnego własności I. N. (1), poprzez zalanie wodami gruntowymi pompowanymi z rejonu wykonywanych prac ziemnych, piwnicy budynku, co spowodowało straty w wysokości 1.000 zł wynikające z doprowadzenia budynku do stanu pierwotnego, tj. o przestępstwo z art. 288 § 1 kk, postanowił odmówić wszczęcia dochodzenia w sprawie. Dnia 14 października 2014 roku, postanowienie o odmowie wszczęcia dochodzenia zostało zatwierdzone przez asesora Prokuratury Rejonowej w B.

Pismem z 22 czerwca 2015 roku, powódka poinformowała (...) Inspektorat Nadzoru Budowlanego w B. o nieprawidłowościach przy wykonywaniu robót budowlanych związanych z budową kanalizacji sanitarnej w G. oraz rozbudowie oczyszczalni ścieków w G., a także powstałych w wyniku prowadzonych w/w robót w obrębie i na działce (...) trwałych uszkodzeń budynku mieszkalnego).

W konsekwencji, (...) Inspektorat Nadzoru Budowlanego w B. przeprowadził postępowanie wyjaśniające, dotyczące kanalizacji wykonywanej między innymi na działce o nr ewidencyjnym gruntu(...), położonej w G., gminie (...). Podczas tych czynności nie stwierdzono naruszenia przepisów ustawy Prawo budowlane, skutkujących podjęciem przez tut. Inspektorat stosownego postępowania w tym zakresie.

Jednocześnie, podczas oględzin budynku posadowionego na w/w nieruchomości powódki, przeprowadzonych w dniu 12 sierpnia 2015 r., na budynku powódki stwierdzono zarysowania na ścianie fundamentowej zachodniej, pęknięcia na ścianach pomieszczenia usytuowanego od strony północnej, pęknięcia na ścianach wewnętrznych południowej i zachodniej w pobliżu komina. Stwierdzono również pęknięcia w pomieszczeniu piwnicy na ścianie wewnętrznej południowej. Jak wynikało z ustaleń poczynionych w czasie w/w oględzin na ścianach przedmiotowego budynku zewnętrznych i wewnętrznych występowały pęknięcia oraz zarysowania o zróżnicowanym rozwarciu. Nie można było jednak stwierdzić, bez szczegółowej analizy, czy przedmiotowe uszkodzenia ścian mają wpływ na konstrukcję budynku i mogą stwarzać zagrożenie dla osób przebywających w nim i w bezpośrednim jego sąsiedztwie. Z tej przyczyny,

(...) w B. zaznaczył, iż w dalszych czynnościach, podejmie działania mające na celu wyeliminowanie występujących nieprawidłowości w budynku mieszkalnym powódki. Prowadzone przed (...) w B. postępowanie administracyjne miało na celu doprowadzenie przedmiotowego obiektu budowlanego do odpowiedniego stanu technicznego, a w szczególności, do ustalenia czy występujące zarysowania i pęknięcia elementów budynku wpływają na jego stan techniczny i jakie czynności należy wykonać w celu ich wyeliminowania. W związku z powyższym, (...) w B. nakazał I. N. (1) wykonanie i dostarczenie do (...) w B. oceny technicznej budynku mieszkalnego usytuowanego na działce o nr ewidencyjnym gruntu (...) położonej w m. G. gm. (...) zakreślając jej termin na wykonanie zobowiązania (ostatecznie do 31 grudnia 2016 roku).

Podczas realizacji robót, związanych z budową kanalizacji, wycięte zostały krzewy znajdujące się na trasie sieci kanalizacyjnej, jednakże, zewnętrzny stan budynku powódki, posadowionego na nieruchomości położonej w G. nr (...), nie uległ zmianie wskutek przeprowadzonych prac (za wyjątkiem pokrycia dachowego oraz kształtu dachu – poprzednio dachówka betonowa i dach dwuspadowy z naczółkami, a w dniu 10 lutego 2017 roku blachodachówka, dach dwuspadowy bez naczółków oraz facjata od strony frontowej). Widoczny na ścianie szczytowej wschodniej znaczny ubytek w tynku, a także rysa na ścianie fundamentowej pozostały w takim samym kształcie jak przed robotami kanalizacyjnymi. Odspojenie ganku od budynku mieszkalnego, wraz z widoczną rysą wzdłużną pomiędzy ścianą z cegły i ścianą z pustaka zostało uzupełnione pianką montażową. Po zakończeniu robót związanych z budową kanalizacji, na tynku ściany fundamentowej od strony drogi asfaltowej widoczne stały się dwie rysy, jednakże, nie sposób ustalić czy pojawiły się w trakcie prowadzonych prac, czy też znajdowały się na budynku powódki już wcześniej.

W trakcie prac dotyczących budowy kanalizacji, dotychczasowe ogrodzenie zostało zdemontowane i odtworzone w pierwotnym miejscu w takiej samej konstrukcji. Zmianie uległy słupki ogrodzeniowe z szyn kolejowych na słupki z profili stalowych oraz wypełnienie z siatki stalowej na przęsła panelowe również stalowe. W skróconym przęśle od strony wschodniej na długości ok 1,2 mb brakuje jednak wypełnienia z siatki zgrzewanej. Odtworzone ogrodzenie posiada taki sam błąd wykonawczy jak ogrodzenie pierwotne, ponieważ nie zostało zdylatowane na krótsze odcinki, mogące swobodnie pracować. Efektem braku dylatacji było niekontrolowane pęknięcie elementu, zauważalne na podmurówce odtworzonego ogrodzenia. Błędnie wykonany fundament ogrodzenia należy poprawić poprzez wykonanie nacięć dylatacyjnych, a następnie, ich zabezpieczenie masą elastyczną. Koszt poprawy ogrodzenia, obejmujący miejscowe odkopanie fundamentu, wykonanie nacięcia dylatacyjnego (4 szt.), zabezpieczenie masą elastyczną, uporządkowanie terenu wynosi 1 040 zł netto (4 szt. x 260zł).

Przebieg trasy sieci kanalizacyjnej w obrębie posesji nr (...) w G. gmina (...) wzdłuż drogi asfaltowej jest zgodny z projektem budowlanym. Prace zostały wykonane zgodnie z projektem budowlanym Z wyłączeniem studni kanalizacyjnej przyłączeniowej (niezgodność lokalizacji). W trakcie wizji lokalnej z 10.02.2017 roku nie zgłaszano uwag i zastrzeżeń co do poprawności działania kanalizacji sanitarnej, zatem przyjąć można że prace wykonane zostały prawidłowo i zgodnie ze sztuką budowlaną.

Jednocześnie, w trakcie rzeczowej wizji lokalnej, stwierdzono, że budynek powódki jest zaniedbany, nie przechodził okresowych remontów oraz posiada liczne uszkodzenia ścian nośnych i fundamentowych (liczne spęknięcia ścian wewnętrznych nośnych i działowych; z powodu braku nadproży żelbetowych w otworach drzwiowych znajdowały się spęknięcia ściany po obrysie pustaków, z których wykonana została ściana, a także rysy w miejscu zamurowanego otworu drzwiowego; na sufitach widoczne były liczne spęknięcia tynku oraz ślady wskazujące najprawdopodobniej na wysuszone przecieki z dachu). Nadto, w części podpiwniczonej - znajdującej się pod częścią północną budynku, obejmującej dwa pomieszczenia - na ścianie fundamentowej widoczne było znaczne pęknięcie (szerokość rysy przy gruncie wynosiła ok 14 mm i zmniejszała się w kierunku stropu żelbetowego, w pewnym momencie zanikając; przedmiotowa rysa znajdowała się pod filarem kominowym wykonanym z cegły pełnej czerwonej i zdemontowanym piecem; zanieczyszczenie rysy poprzez naniesione przez wodę drobinki piasku wskazywały na poziom, do którego sięgała woda, równy mniej więcej poziomowi terenu okalającego budynek, tj. ok 30 cm poniżej poziomu terenu), strop w dużym pomieszczeniu piwnicznym podparty był słupem o wymiarach 25x25 cm, wykonanym z cegły białej na stopie betonowej (stopa wraz ze słupem obniżyła się o ok 3 cm, pozostawiając żelbetowy strop nad piwnicą bez podparcia w środkowej części; stopa pod wpływem własnego ciężaru oraz zmiennych warunków gruntowo

wodnych oderwała się od stropu pozostawiając znaczną przestrzeń pomiędzy trzonem słupa i spodem stropu), grunt w piwnicy był znacznie zawilgocony, a nawet namoknięty (świadczyło to dość częstym i długotrwałym zaleganiu wody w pomieszczeniu piwnicy). Nie można jednakże stwierdzić, że w/w uszkodzenia budynku powódki powstały na skutek robót budowlanych prowadzonych przez pozwanego. Trudno jest również określić okres, w jakim mogło dojść do przedmiotowych uszkodzeń. Powstałe uszkodzenia wywołane były najprawdopodobniej wymyciem gruntu spod łań fundamentowych w efekcie czego, pod wpływem znacznego obciążenia od filara kominowego wykonanego z cegły pełnej oraz od zdemontowanego pieca doszło do przemieszczenia pionowego fundamentu, efektem czego jest powstałe zarysowanie ściany fundamentowej i pęknięte ściany kondygnacji nadziemnej.

Przy tym stanie faktycznym Sąd Okręgowy uznał, że powództwo I. N. (1) w stosunku do Gminy (...) jest niezasadne w całości zaś w stosunku do (...)sp. j. w N. zasługuje na uwzględnienie jedynie w nieznacznym zakresie.

Sąd Okręgowy odwołał się do art. 429 k.c. i wskazał, że Gmina (...) nie może ponosić odpowiedzialności za ewentualne szkody w mieniu powódki z uwagi na fakt, iż wykonanie inwestycji powierzyła przedsiębiorstwu, które w zakresie działalności zawodowej trudni się wykonywaniem takich czynności. Pozwana Gmina (...) (jako zamawiający) zawarła z pozwanym (...) (...)Sp. J. w N. (jako wykonawcą), umowę nr (...), na podstawie której w wyniku udzielonego zamówienia publicznego w trybie przetargu nieograniczonego, zamawiający zlecił, a wykonawca przyjął do wykonania „Budowę kanalizacji sanitarnej ciśnieniowo-grawitacyjnej wraz z przyłączami do budynków, budowę przepompowni wraz z zasilaniem energetycznym oraz rozbudowę i przebudowę oczyszczalni ścieków wraz infrastrukturą towarzyszącą”. Przedmiotem działalności spółki (...) są roboty związane z budową rurociągów przesyłowych i sieci rozdzielczych, roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków mieszkalnych i niemieszkalnych, roboty związane z budową dróg i autostrad, roboty związane z budową linii telekomunikacyjnych i elektroenergetycznych, roboty związane z budową obiektów inżynierii wodnej, wykonywanie instalacji wodno – kanalizacyjnych, ciepłych, gazowych i klimatyzacyjnych, wykonywanie pozostałych instalacji budowlanych. Nadto podkreślić należy, iż zawarcie umowy przez Gminę ze spółką (...) poprzedzone zostało przetargiem nieograniczonym. Brak więc było podstaw do postawienia Gminie (...) zarzutu, że dokonała niewłaściwego wyboru - skoro spółka (...) w sposób profesjonalny zajmowała się pracami wodno – kanalizacyjnymi, wykonywaniem instalacji wodno – kanalizacyjnych. Odpowiedzialność Gminy (...) za ewentualne szkody przy wykonywaniu tych prac została więc wyłączona.

Odnosząc się do odpowiedzialności (...) sp. j. w N. Sąd Okręgowy przywołał treść art. 415 k.c. i art. 361 k.c. i wskazał, że prace wykonywane przez spółkę (...) zostały wykonane zgodnie z projektem budowlanym i sztuką budowlaną, i nie ma podstaw do stwierdzenia, by roboty związane z budową sieci kanalizacyjnej były przyczyną uszkodzeń budynku powódki. Budynek powódki już wcześniej był zaniedbany. Jedyną nieprawidłowością w działaniu spółki (...) był sposób odtworzenia ogrodzenia i uporządkowania terenu po zakończeniu prac. W trakcie prac dotyczących budowy kanalizacji dotychczas istniejące ogrodzenie zostało zdemontowane i odtworzone w pierwotnym miejscu w takiej samej konstrukcji; zmianie uległy słupki ogrodzeniowe z szyn kolejowych na słupki z profili stalowych oraz wypełnienie z siatki stalowej na przeszła panelowe również stalowe. W skróconym przeszle od strony wschodniej na długości ok 1,2 mb brakuje jednak wypełnienia z siatki zgrzewanej. Odtworzone ogrodzenie posiada taki sam błąd wykonawczy jak ogrodzenie pierwotne, ponieważ nie zostało zdylatowane na krótsze odcinki, mogące swobodnie pracować. Efektem braku dylatacji było niekontrolowane pęknięcie elementu, zauważalne na podmurówce odtworzonego ogrodzenia. Błędnie wykonany fundament ogrodzenia należy poprawić poprzez wykonanie nacięć dylatacyjnych, a następnie, ich zabezpieczenie masą elastyczną. Koszt poprawy ogrodzenia, obejmujący miejscowe odkopanie fundamentu, wykonanie nacięcia dylatacyjnego (4 szt.), zabezpieczenie masą elastyczną, uporządkowanie terenu wynosi 1 040 zł netto (4 szt. x 260zł). Z tych też względów na rzecz powódki zasądzona została kwota 1 279,20 zł (1 040 zł + VAT) tytułem kosztów naprawy ogrodzenia obejmujących miejscowe odkopanie fundamentu, wykonanie nacięcia dylatacyjnego, zabezpieczenie masą elastyczną i uporządkowanie terenu. Jako podstawę rozstrzygnięcia o odsetkach od zasądzonej na rzecz powódki kwoty 1 279,20 Sąd powołał art. 481 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 455 k.c. Jako podstawę orzeczenia o kosztach wskazano art. 98 § 1 i 3 k.p.c.

Apelację od tego wyroku wniosła powódka zaskarżając to orzeczenie w części oddalającej powództwo w stosunku do (...) Spółki jawnej w N. i w części rozstrzygającej o kosztach procesu w stosunku do tej pozwanej (tj w pkt II i IV1. wyroku).

Powódka zarzuciła:

1. naruszanie prawa procesowego mające istotny wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia, tj. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dokonanie przez Sąd dowolnej oceny dowodów i tym samym sprzeczne z zasadami logiki i prawidłowego rozumowania uznanie zeznań świadków W. G. (1), K. G. (1) oraz J. K. (2) jako nie mogących stanowić podstawy do poczynienia ustaleń czy roboty na nieruchomości powódki były wykonywane nieprawidłowo z powodu braku "profesjonalnej wiedzy i stosownego wykształcenia w zakresie budownictwa, które pozwoliłoby im na obiektywną ocenę prawidłowości prowadzenia przedmiotowych prac", gdzie z zeznań tych osób jednoznacznie wynikało, iż byli oni naoczni świadkami przepompowywania wody, zalewania tym samym nieruchomości powódki oraz powstałych w związku z tym uszkodzeń domu powódki spowodowanych podczas wykonywania prac budowlanych przez pozwanego w czasie objętym pozwem, do zakomunikowania czego żadna specjalistyczna wiedza nie jest potrzebna, czym z kolei Sąd dokonał błędnego ustalenia stanu faktycznego stanowiącego podstawę zaskarżonego orzeczenia i przyjęcia, iż przedmiotowe prace budowlane były wykonywane zgodnie ze sztuką budowlaną;

2. naruszanie prawa procesowego, mające istotny wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia, tj. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez oddalenie wniosku powódki o dopuszczenie dowodu z zeznań świadka M. C. na okoliczność niezgodności opinii biegłego z dnia 12 marca 2017 roku z rzeczywistym stanem oraz na okoliczność nieprawidłowości w sztuce budowlanej w ramach wykonywanych prac z uwagi na przypuszczenie, iż "przedmiotowe okoliczności mogą być przedmiotem opinii biegłego", a także odmówienie przez Sąd sprzeczne z zasadami logiki i prawidłowego rozumowania zeznaniom tego świadka możliwości uczynienia ich podstawą ustaleń co do niewłaściwego prowadzenia prac na nieruchomości powódki, w sytuacji gdy M. C. wskazała, iż na przedmiotowej nieruchomości była latem 2015 roku, a więc ok. pół roku po wykonaniu przedmiotowych prac i wszelkie spostrzeżenia przez nią okoliczności nie miały charakteru opinii, która miała na celu polemizowanie z opinią biegłego tylko stanowiły faktyczne spostrzeżenia i to o tyle istotne, iż dokonane przez specjalistę w tej dziedzinie, który wskazywał na nieprawidłowości stanowiące bezpośrednią przyczynę zaistniałej szkody, przez co Sąd dokonał błędnego ustalenia stanu faktycznego stanowiącego podstawą zaskarżonego orzeczenia i przyjęcia, iż przedmiotowe prace budowlane były wykonywane zgodnie ze sztuką budowlaną;

3. naruszenie prawa procesowego, mające istotny wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia, tj. art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 299 k.p.c. w skutek dokonania przez Sąd dowolnej oceny dowodów i nieprzeprowadzenia dowodu z przesłuchania strony powodowej mimo pozostania niewyjaśnionych faktów istotnych dla rozstrzygnięcia a dotyczących zarówno przeprowadzanych przez powódkę prac remontowych przedmiotowej nieruchomości oraz przebiegu i nieprawidłowości prac budowlanych prowadzonych przez (...) przy budowie kanalizacji czym z kolei Sąd dokonał błędnego ustalenia stanu faktycznego stanowiącego podstawę zaskarżonego orzeczenia uznając, iż nieruchomość powódki była zaniedbana i zniszczona jeszcze przed rozpoczęciem prac przez (...);

4. naruszanie przepisów prawa materialnego, tj. art 415 k.c. poprzez brak jego zastosowania w sytuacji kiedy z prawidłowo ustalonego stanu faktycznego wynika, iż pozwany dopuścił się zaniedbań, które spowodowały w dalszej kolejności przedmiotową szkodę na nieruchomości powódki;

Powódka wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku i zasądzenie od pozwanego (...) na rzecz powódki dalszej kwoty dochodzonej pozwem, tj. 153 061,20 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 6 czerwca 2016 roku do dnia zapłaty oraz o zasądzenie od pozwanego (...) na rzecz strony powodowej kosztów procesu za każdą instancję, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Pozwana spółka (...) wniosła o oddalenie apelacji i o zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego podnosząc, że zeznania wskazanych świadków z racji braku odpowiednich kwalifikacji w zakresie sztuki budowlanej i powiązania osobistego z powódką nie mogły stanowić wiarygodnego materiału dowodowego na okoliczność prawidłowości

wykonywania prac , dodatkowo J. K. (2) mi mógł mieć wiedzy o pracach. Ponadto pozwana zwróciła uwagę na sprzeczności w zeznaniach świadków a także podniosła, że zeznania M. C. zostały przeprowadzone na okoliczność faktyczne związane z przygotowaniem prywatnej ekspertyzy, nie mogły natomiast zostać dopuszczone celem zakwestionowania dowodu z opinii biegłego.

Działający po stronie pozwanej interwenient uboczny (...) Spółka Akcyjna w W. wniosła o oddalenie apelacji podnosząc, że Sąd Okręgowy dokonał prawidłowej i wszechstronnej oceny materiału dowodowego i odwołując się do orzecznictwa sądów powszechnych zarzuciła, że dowód z opinii biegłego ma szczególny charakter, gdyż korzysta się z niego w wypadkach wymagających wiadomości specjalnych, a zatem jego przeprowadzenie jest wówczas konieczne, gdy niezbędnym do poczynienia w sprawie ustaleń, poddanych następnie ocenie przez przyzmat wysuwanych w sprawie roszczeń, jest skorzystanie z wiedzy specjalisty z danej dziedziny, której nie da się zastąpić inną czynnością dowodową, np. przesłuchaniem świadka.

Interwenient Uboczny wniosł ponadto zażalenie na zawarte w pkt IV wyroku postanowienie o kosztach procesu, przy czym postępowanie w tej części zostało umorzone.

Rozpoznając apelację Sąd apelacyjny uznał za własne ustalenia Sądu Okręgowego i zważył co następuje:

Wprawdzie uzasadnienie postanowienia z dnia 5 października 2014r. odmawiające wszczęcia postępowania karnego wskazywało, że doszło do odprowadzenia nadmiernej ilości wody poprzez pompowanie wód gruntowych do rowu melioracyjnego wskutek czego nastąpiło zalanie piwnicy domu do wysokości słupa wody, jednak bez oparcia tego stwierdzenia na konkretnych dowodach. Postępowanie zresztą nie zostało wszczęte. Niewątpliwie świadek W. G. (2) (protokół elektroniczny z dnia 30 listopada 2016r.) wskazywał, że dochodziło do namakania gruntu, na skutek przelania wody a fundament popękał na skutek wjechania ciężkim sprzętem. Wskazać jednak trzeba, że świadek ten przyjechał jak już pompy pracowały a z zeznań świadka J. K. (1) inspektora nadzoru (protokół elektroniczny z dnia 30 listopada 2016r.) wynikało, że kanały się wypełniały z powodu intensywnych opadów a nie z powodu pompowania. Świadek M. I. inżynier sanitarny pozwanej (protokół elektroniczny z dnia 30 listopada 2016r.) zeznawał ponadto, że powódka w trakcie robót prowadzonych na odcinku na wysokości nieruchomości powódki ta nie zgłaszała zalewania. Dopiero jak robili roboty na dalszym odcinku to zgłosiła pojawienie się wody. Świadek K. B. (2) (protokół elektroniczny 25 lipca 2017r) nie wiedział jakie były interwencje powódki . Świadek J. K. (2) radny poprzednio sołtys (protokół elektroniczny z dnia 8 lutego 2018r.) oceniał, że roboty były partacko wykonane ale ta ocena nie może być decydująca w sytuacji, gdy świadek ten stwierdził, że roboty widział z roweru ale nie oglądał dokładnie. Stwierdził on , że dom był w dobrym stanie ale nigdy nie był wcześniej w piwnicy powódki. Potwierdził on jednak, że w trakcie przepompowywania wody z działki W. na wysokości domu powódki nie było jeszcze wykopu a tylko rów, który był robiony jak była droga. Wcześniej nie przyglądał się ścianom powódki. Świadek I. zaś jednoznacznie zeznał, że wykop był zabezpieczony. Koparka nie zahaczała o dom . Właściwy zaś sposób wykonywania robot, w tym także sposób odprowadzania wody z wykopów potwierdza jednoznacznie opinia biegłego M. D. (k.230) i opinia uzupełniająca (k.566) uwzględniająca także dokumentację inwentaryzacyjną sieci.

Biegły D. wprawdzie nie był w stanie jednoznacznie stwierdzić czy pęknięcia ścian powstały na skutek robót (k.2350) jednak ocenił, że prawdopodobieństwo takiego wpływu prac na budynek powódki było niskie. W opinii uzupełniającej (k.568-569) stwierdził też nikłe prawdopodobieństwo, że pompa pompująca wodę mogła podnieść poziom wody do poziomu zanieczyszczeń, których ślad pozostał na budynku . Biegły ten już w opinii głównej wskazywał, że zewnętrzny stan budynku nie uległ istotnej zmianie. Rysy na ścianie fundamentowej i ubytek tynku jest w takim samym kształcie jak przed rozpoczęciem prac., odspojenie ganku od budynku mieszkalnego z widoczną rysą wzdłużną zostało wypełnione pianką montażową, a rysa ta była wynikiem osadzenia ganku na innym fundamencie . W odniesieniu spękań na obrysie pustaków biegły wskazywał, że były one związane było z brakiem nadporoży żelbetowych, co nie ma związku z pracami pozwanej. Na sufitach zaś istniały liczne spękania tynku oraz ślady wskazujące na wysuszone przecieki dachu, co potwierdza inne stwierdzenia biegłego, że budynek był zaniedbany na skutek braku remontów. Mimo więc, że na podstawie dokumentacji zdjęciowej biegły D. nie był w stanie jednoznacznie określić czy dwie rysy na ścianie fundamentowej istniały już przed rozpoczęciem robót (k 234), to jednak podał w opinii uzupełniającej,

że większe jest prawdopodobieństwo, że rysy nie są świeże i są związane z wielokrotnymi podtopieniami piwnicy. Uszkodzenia konstrukcji są więc następstwem sytuacji wodnej na gruncie, w której lustro wody regularnie się podnosi a opadając podmywa i uszkadza konstrukcje (k569). Jest to spójne z opinią główną w której wskazywano, że grunt w piwnicy był znacznie zawilgocony co świadczy o dość częstym i długotrwałym zalewaniu. Większe jest więc prawdopodobieństwo, że uszkodzenia zostały wywołane wymyciem gruntu spod ław fundamentowych i doszło do znacznego obciążenia od filara kominowego z cegły pełnej oraz zdemontowanego pieca i przemieszczenia fundamentu efektem czego są zarysowania ściany fundamentowej i pęknięcia ściany kondygnacji nadziemnej. Budynek musiał być narażony na działanie wody przez dłuższy czas i ten proces się powtarzał (k. 234-235). Potwierdziły to oględziny przy opinii uzupełniającej (k570). Opinia główna i opinia uzupełniająca spójnie i logicznie stwierdzają, że prace, które zasadniczo zostały wykonane zgodnie z projektem i sztuką budowlaną nie miały wpływu na uszkodzenia budynku. Podkreślić też należy, że (...) Inspektorat Nadzoru Budowlanego w B. przeprowadził postępowanie wyjaśniające, dotyczące kanalizacji wykonywanej między innymi na działce o nr ewidencyjnym gruntu (...)położonej w G., gminie (...)i również nie stwierdził naruszenia przepisów ustawy Prawo budowlane. Opinia biegłego stwierdziła jedynie nieznaczną wadliwość ogrodzenia i określił wartość naprawy, co uwzględnił Sąd Okręgowy w zaskarżonym wyroku. Nieznaczne odstępstwo od projektu w zakresie lokalizacji studni nie miało żadnego związku z uszkodzeniami budynku. Należy podkreślić, że stosownie do art. 233 § 1 k.p.c. Sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia materiału. Skuteczne postawienie zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. wymaga wykazania, że Sąd uchybił zasadom logicznego rozumowania lub doświadczenia życiowego. Nie jest natomiast wystarczające przekonanie strony o innej, niż przyjął Sąd wadze (doniosłości) poszczególnych dowodów i ich odmiennej ocenie niż ocena Sądu (vide: wyroki Sądu Najwyższego z dnia 31 marca 2004r. sygn. akt III CK 410/02 Lex nr 585804, z dnia 16 grudnia 2005 r. III CK 314/05 LEX nr 172176 i z dnia 8 kwietnia 2009 r. II PK 261/08 LEX nr 707877). Ocena dowodów dokonana przez Sąd pierwszej instancji w tym przypadku nie była dowolna. Nie narusza zaś zasad postępowania dowodowego uznanie wiarygodności(w tym częściowej) przeciwstawnych dowodów (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 października 2003r. sygn. akt IV CK 283/02, LEX nr 602280.

Wbrew zarzutom apelacji dowody osobowe nie były spójne skoro Świadek K. G. (2) (protokół elektroniczny z dnia 25 lipca 2017r). nie wiedział skąd się wzięła woda i jego zeznania nie wskazują jednoznacznie by była to woda z wykopu i by doszło do przelania. Świadek ten potwierdził natomiast, że wówczas były ulewne deszcze co musiało mieć wpływ także na poziom wód gruntowych. Jego zeznania pośrednio wprawdzie wskazują, że pęknięcia powstały po przepompowywaniu ale jest to sprzeczne z materiałem zdjęciowym wskazującym , że rysy są związane z brakiem wiązań murarskich i wykonaniem ław fundamentowych bez zbrojeń (k . 243 i 246). Biegły ponadto opierał się na dokumentacji sprzed rozpoczęciem robot i rysa na ścianie fundamentowej była przed zdarzeniem (k233). Dowody zaś uczestników procesu inwestycyjnego wskazywały spójnie, że przyczyną podniesienia stanu wód gruntowych były ulewne deszcze. Powoływane w apelacji zeznania świadka M. C. (protokół elektroniczny z dnia 25 lipca 2017r.) wskazywały, że oglądała ona budynek powódki ale po zdarzeniu. Stwierdzenie, że pęknięcia powstały po tym jak wykonawca wypompowywał wodę nie były wynikiem jej analiz lecz pochodziły one z przekazu powódki. Świadek C. nie była na gruncie wcześniej i nie miała ona wiedzy o stanie budynku sprzed zdarzenia. Mimo więc, że świadek ma wiadomości specjalne to w tej sprawie nie występowała w charakterze biegłego a jej stwierdzenia jako osoby, która nie mogła mieć wiedzy o stanie budynku przed przystąpieniem do prac ani też nie mogła mieć bezpośredniej wiedzy o przebiegu prac strony pozwanej, nie mogły mieć wpływu na ocenę zasadności powództwa. Słusznie więc oddalono wniosek z zeznań tego świadka na okoliczności, które powinny być przedmiotem dowodu z opinii biegłego.

Strona powodowa nie wykazała przesłanek odpowiedzialności wykonawcy robót na podstawie art. 415 k.c. i zarzut naruszenia tego przepisu nie był zasadny.

Przede wszystkim jednak dowody nie dają podstaw do przyjęcia związku przyczynowo skutkowego pomiędzy wykonywaniem robót przez spółkę (...) a stanem budynku (art. 361 k.c.). Nawet więc upatrując ewentualnych podstaw odpowiedzialności w art. 435 k.c. (z uwagi na posługiwanie się sprzętem mechanicznym i pompami odwadniającymi rów), nie było podstaw do uwzględnienia żądania albowiem ustalenia wskazują, że pęknięcia istniały już wcześniej, uszkodzenia ścian nośnych i fundamentowych w piwnicy związane było zaś z częstym i długotrwałym zaleganiem wody

w pomieszczeniu piwnicznym. Logiczna była ocena Sądu Okręgowego uznającego, że sytuacja ta wynika z konfiguracji nieruchomości powódki. Skoro rzędna posadzki (klepiska) w piwnicy jest zbliżona do rzędnej dna przydrożnego rowu odwadniającego, to przy każdych, więc długotrwałych opadach atmosferycznych w piwnicy budynku mieszkalnego musi zalegać woda zgodnie z zasadą naczyń połączonych. Musi to być szczególnie widoczne w okresie intensywnych opadów. Taka zaś była sytuacja w niniejszej sprawie.

Apelację więc jako niezasadną oddalono na podstawie art. 385 k.p.c.

Sąd Apelacyjny uznał, że charakter sprawy oraz sytuacja życiowa i finansowa powódki stanowiąca podstawę do udzielenia jej zwolnienia od kosztów sądowych dawała podstawę do zastosowania art. 102 k.p.c. w zw. z art. 391§1k.p.c. tym bardziej z uwagi na potrzebę weryfikacji zasadności powództwa świetle wiedzy specjalistycznej także na tym etapie postępowania.

SSA Paweł Rygiel SSA Sławomir Jamróg SSO (del.) Izabella Dyka